

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

IVRIS CANONICI|| SEV PONTIFICII|| PARTITIONES,||

Grégoire, Pierre

[Frankfurt], 1595

VD16 G 2996

2 De diuisione seu distinctione personaru[m] ratione ætatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63677)

g. *can. infamis*, §. *tria*, 3. q. 7. *fœmina, de regul. iur.* l. 1. §. 1. *ad senatus cons. Velleia. P.* lib. 36. tit. 1.
 h. *ca. mulier* 23. *distinct. ca. mulier, de consecra. dist. 4. dicto ca. mulierem* 33. q. 5.
 i. *cap. noua quedam*, 10. *de pœnit. & remissio. cap. de monialibus*, 3. *de sentent. excommunicata. libro 5. titul. 39.*
 k. *c. dilecta*, 12. *de maior. & obediens. lib. 1. tit. 3.*
 l. *ca. sacratas, & ca. mulier*, 23. *distinct.*
 m. *ca. statuimus, causa* 20. q. 2.
 n. *ca. mulierem*, 34. q. 5. *l. cum prator, §. moribus, de iudic. P. l. fœmina, de regul. iur. l. fin. C. de arbit. nisi aliqua mulier nobilis, haberet inharentem suo feudo vel patrimonio iurisdictionem, in qua iudicaret ex consuetudine vel privilegio, ut in c. dilecta, & c. dilecti filii, de arburis.*
 o. *l. fœmine, de regul. iur. P.*
 p. l. 1. §. 4. *& fere toto titulo, ad senatus cons. Velleia. C. dicto ca. mulierem* 33. *quæst. 5.*
 q. *ca. de crimine*, 15. q. 3. *l. de crimine* 12. *qui accusare non poss. C. lib. 9. tit. 3.*
 r. *l. alienam, C. de procurator. nisi in casu legis, fœminas, eod. titu. P. aliquando tamen iure pontificio admittitur procuratrix, ut in cap. dilecta, de confirma. vti. vel inutili.*
 s. *can. Infamis, §. tria*, 3. q. 7. l. 1. §. *sexum, de postula. lib. 3. P. tit. 3. & ibi origo prohibitionis refertur ad Caiam Affraniam impudicam mulierem, de qua & tractat Valerius Max. lib. 8. cap. 3.*

rem dixerit, vel probatus fuerit lib. 2. C. tit. 43. de his qui veniam ætatis impetrauerunt. lib. 2. C. tit. 45. qui ætate se excusant lib. 5. C. tit. 68. qui ætate vel professione se excusant lib. 10. C. tit. 49. de ætate ineuntium officia lib. 1. iuris. orientalis bona fidei, in constitutione prima Alexii Comneni.

CAPVT I.

Ætatum distinctio.

VT intelligant, facilius iuxta propositum scopum harum institutionu parū in iure pontificio exercitati, quomodo ætates personarum distinguantur: volui pauca ex aliis cum nostro iure conferre, quæ non sunt omnino aliena sed veluti necessaria. Natura, ex temporum & annorum lapsu, quandam inter personas distinctionem constituit obseruandam, vbi & status ætatis hominis constituitur, a & diuersa eius consideratio. Quare & ætates varie a philosophis, medicis, legislatoribusque distinctæ, habita ratione negotiorum, quæ ætatum varios terminos constitui suaserunt. b Iurisconsulti considerant in genere tres metas ætatis: pueritiam, iuuentutem, & senectutem. c Pueritiã plenam in fauorabilibus, prorogant ad 18. vsque annum, d vbi & plena pubertas ponitur. e Intra fines huius plenæ pueritiæ tres distinguuntur aliæ minores ætates: & ponitur infantia & infans, vsque ad septennium a natiuitate. f Postea sequitur a septennio pueritia & puer, impubes & pupillus iurisconsultis, h vsque ad 12. annum in fœminis, & ad 14. in masculis, quo tempore dicuntur puberes, i & adulti. k Puberes tamen iure pontificio, quod pertinet ad nuptias incundas, non annorum numero sed ex potentia generandi citius aut tardius iudicantur. l At puberes respectu maioris ætatis, minores 25. annis, vel absolute minores, dicuntur. m Item adulti & eorum ætas adulta. n Postquam vero 25. attigerint annum, dicuntur maiores. o Et legitimæ ætatis quæ in 25. anno constituitur. p Post 25. annum accedit iure

DE DIVISIONE SEV
 DISTINCTIONE PERSONARUM, RATIONE ÆTATIS, A
 TIT. II.

a Huc referri possunt quæ ætatem considerant vt existat titulus, de ætate & qualitate ordine præficiendorum lib. 1. decretalium tit. 14. & lib. 1. Sexti. tit. 10 & in Clement. lib. 1. tit. 6. titulus de responsatione impuberum lib. 4. decretalium tit. 2. & libro quarto, Sexti. titul. 2. de Minoribus 25. annis lib. 4. pandect. tit. 4. Si minor femaio-

ciuili virilis ætas, q̄ iure canonico verò in 30. anno r̄ vsque ad 46. quo senilis ætas incipit: senilis tamen ætas interdum 50. interdum 60. interdum 70. vel plurium annorum dicitur, habita ratione negotiorum quæ senibus sunt iniungenda. †

S C H O L I A.

- a** in l. cū de etate, 13. de proba. P. l. 3. 2. tit. 13.
b istas diuersitates, & sententias fūe explicauimus lib. 4. preliudiorum optimi iuris-consulti. capit. 11. & 12.
c l. cum hi, 8. §. modus autem, de transactio. lib. 2. P. tit. 15. similis distinctio Serui Tullii regis Romanorum in censu habendo, apud Gellium lib. 10. noctium atti. ca. 28.
d l. 1. §. initium, de postulan. lib. 3. P. tit. 1. l. Meta. 14. de aliment. & cibarij. lega. lib. 34. P. tit. 1.
e l. minore[m], de adoptio. apud Iustinia. l. adrogato patrefamilias, 40. §. non tantum, eo. titu. de adoptio. Pandect.
f l. si infanti, 18. de iure delibera. lib. 6. C. tit. 30. Infantis ætas nullius usus dicitur, l. si infantis, 55. de usufruct. lib. 7. Pandect. titu. 1. atatemque infirmam puerorum, puellarum, & senum, dixit Paulus iurisconsult. in l. ciuitatibus, 123. de lega. 1.
g & decennis in capit. primo, & 2. de delictis puerorum libro 5. titu. 33. dicitur & in iure pontificio puer aliquando vsque ad 14. annum, can. pueri, 22. questio. 5. & in cano. 121. pueri, 1. questio. 1. vide & ibi glossam, & notata in ca. in veteri 77. distinctio. & in cap. indecorum de etate. & qualiter ordin.
h l. qui duos impuberes, 13. de vulg. libro 28. Pandect. tit. 1. dicuntur & pupilli, in l. 1. de administrat. tutor. P. l. pupillus, de verbor. signific. Pandect. l. 2. & l. in pupillari, de vulg. P. cum similib.
i l. fin. C. quando tutor. esse desinant lib. 5. titu. 60. §. fin. quib. mod. tutel. finitur apud Iustinia.
k l. 1. de administratio. tutor. lib. 26. P. tit. 8.
l cap. puberes, de dispensatio. impuber.

A m toto titulo de minoribus 25. annis, in iure ciuili.

n can. 1. & 2. 20. questio. 1. & glossa singularis in principio dictæ quest. 1. explicat.

o titulo, ex quibus causis maiores, & c. cum similib.

p l. final. de his, qui veniam æta. impetrauer. C. l. quero, 32. §. fin. de testam. tutela. libro 26. Pandect. tit. 2. §. 2. eo. ti. apud Iustinia. Dicitur absolute ætas, in nouella. 100. de tempore non solute pecunie, cap. 2. item & perfecta ætas, in l. minor, 25. annis, 32. de minor. 25. Pandect. & robusta. in l. si maritus sit, 15. §. lex Iulia, ad leg. Iul. de adulter. libro 48. titu. 5. dicitur & nihilominus alia legitima ætas, a lege definita pro uoquoque actu gerendo, ut pubertas legitima ætas in matrimonio, cap. de illis, 7. de dispensa. impub. legitimum quippe dicitur, quod ex lege sustinetur & sit. l. legitima de pact. P. l. 1. de condit. ex lege. P.

q l. 1. & l. de etate, 43. de minor. 25. annis.

r in Concilio Agathensi cap. 17. cano. episcopus, 77. distinctio.

s notat gloss. ad l. si paterfamilias, ad verbum sexaginta, de adoptio. libro Pandect. tit. 7. l. prima, §. final. qui æta. se excus. lib. 10. C. vide glossam in proemio Sexti decretalium §. nos ad apicem, ad verbum, perfectius.

C A P V T I I.

De quo componantur ætates.

L Eue esset admonere ætates ex lapsu horarum, annorum aliorumque perfici temporum, nisi iura aliquando hæc accurate distinguerent, & ciuilem etiam ætatem, præter naturalem ordinariam definirent. Interdum enim potestas vel uenia principis temporis & ætatis annos supplet, a aliquando dispensat, b interdum ius naturalem malitiam annos suppleri declarat, c vt & prudentiam, d alicubi & liberorum susceptionem numerum annorum accelerare & suppleri: e sunt & alia his similia quæ facile patent.

S C H O

SCHOLIA.

- a l. 1. § 2. de his qui veniam atar. impetrauer. lib. 2. Cod. titulo 45. l. tertia, de maiorib. 25. annis, formula & causa rescripti venia atatis, exstant apud Cassiodor. lib. 7. Variar. epist. 47.
- b ut in cap. 1. de atar. & qualitat. ordinan. in Sex. cap. cum vicissimum, 41. de officio delega. lib. 1. titul. 34. l. quidam consulebat, 57. de re iudicat. lib. 42. P. titulo 1.
- c cap. de illis, 9. de desponsat. impuber. l. 3. si minor se maiorem dixer. C. illudque in matrimonio carnali non spirituali obtinere notauit gloss. in cap. ex eo, de elect.
- d cap. fin. de desponsatio. impuber. l. 1. de his qui veniam atar. impetrauer. C. l. unicuique, de proximis sacror. (scilicet) lib. 12. C. tit. 9. cano. monachus, 77. distinctio.
- e l. 2. de minor. 25. annis P.

CAPVT III.

A quibus atatum consideratio habenda.

Ætates considerandæ sunt & definiendæ secundum ea, quibus quis se ipsum sufficere diiudicabit, ut conuenientia ætati personæ quæ, quam gerit, faciat. a Præsumtio namque est pro ætate, ut talis quis reputetur, qualem ætas in qua viuit, exigit. b In aliis vero negotiis, in quibus alterius interesse in definitione ætatis potest, iuris sequenda distinctio: sæpeque iudicibus committitur definitio, quando dicatur quis senex ad testimonium dicendum, vel ad euitanda aut subeunda munera publica, vel priuata. c

SCHOLIA.

- a Ex studiis suis quilibet cognoscitur, & c. cap. ex studiis, 3. de presump. lib. 2. tit. 23. c. cum in iuuentute 15. eod. tit.
- b dicto cap. cum in iuuentute. Et pro senili ætate iudicatur senex prudens, donec de contrario constet. l. si chorus, §. 1. de lega. 3. P. argumento can. fraternitatis, 34. distinct.
- can. de quibus, 20. distinct.

A c gloss. in cano. nos ad apicem, in verb. perfectus, in proemio Sexti Innocentius & Johannes Andreas, ad cap. quoniam frequenter, ut lite non contest. unde gloss. ad l. si paterfamilias, ad verbum sexaginta, de adoptio. P.

CAPVT IIII.

Modus computandi atatem.

Modus computandæ naturalis ætatis 25. annis, aliquando est de momento ad momentum natiuitatis, quando agitur de restitutione in integrum minoris prætextu ætatis a & in quibusdam aliis. b Aliquando annus cæptus pro impleto habetur. c Personarum interdum fauor aut odium, quando ætates cæptas vel exactas vel completas esse debeant admonere poterunt. d Probationes lucem his adferent, & causâ cognita, veritatem in arduis excuti oportebit, & ex eo potissimum annos computari oportebit, ex quo præcipuam fidem in eare constare credibilius videtur. e Solent probari ætates ex libello seu descriptione natiuitatum filiorum, quibus parentes ut plerunq; vtuntur. f Vel ex descriptione curionis, qui natos baptizat. g Fiebat & olim fides eius ex professoribus, quibus scribebatur ætas eorum, qui censum præstabant: h fiebat item & aspectu corporis, i quæ tamen fallax esse potest. Admittitur & professio matris, k & obstetricum, qui interfunt natiuitatibus. l Accedunt & testes aliaq; probata documenta, quæ exhibentur pro testibus. m Probat autem ætatem, qui eam talem inesse proponit. n

SCHOLIA.

- a l. 3. §. minorem, de minoribus 25. annis, lib. 4. P. titulo 4.
- b ut in excusationibus tutorum, l. qui filium & filiam, 74. §. fina. ad senatusconsult. Trebell. P. l. 2. §. excessisse, de excusatio. tutor. & in testamento condendo, in l. qua ætate 5. de testam. P. in manumittetis atate, in l. prima. de manumissio. lib. 40. P. titulo 1.

- c *ut in honoribus & muneribus deferendis. A*
l. ad rem publicam, 8. de munerib. & hono-
rib. lib. 50. P. tit. 4. & in specie prædict.
l. qui filium. §. fin. ad Senatusc. Trebell.
 d *vide qua tractantur ad l. anniculus. 134.*
& ibi Fornerium, de verb. signifi. P.
 e *l. cum de etate. 13. de probatio. P. l. de etate,*
43. de minor. 25. P.
 f *l. 2. §. etas, de excusatio tutor.*
 g *ex constitutione Francisci. 1. Regis Gallo-*
rum edita. 1539.
 h *in l. 3. & 4. de censibus lib. 50. P. tit. 15.*
vide cap. 2. d. ni Luca. & editum Augu-
sti Casaris, super professione.
 i *l. minor, 25. annis, 32. de minor. 25. annis. P.*
 k *l. etiam matris professio, 16. de prob. P.*
 l *de quibus l. 3. §. 6. de Carbonia, edit. P.*
 m *l. 2. C. de his qui veniam etatis impetra-*
uer. l. 2. §. etas, de excusatio. tutor. P.
 n *l. cum te minorem, 9. de probatio. lib. 4. C.*
tit. 19. l. si minorem, 4. de in integr. resti-
tutio. C. vide Balaum, consi. 66. in 3. volum-
ine, Lucam de penna, in l. 1. de fide in-
strumento. lib. 10. C. Regula quippe est ge-
neralis, agenti & dicenti incumbere pro-
bationem, l. qui accusare, C. de edendo. l. 2.
de prob. P. l. actor, 23. C. eod. tit.

CAPVT V.

Questio de etate in pluribus.

In finita propemodum negotia occur-
 rent in utroque iure, quæ a ratum distin-
 ctionem postulant: ut infantia considera-
 tur in sponsalibus prohibitis *a* in excusa-
 tione pænæ si delinquat. *b* Considerat &
 ius pueritiam in mitigandis pænīs pupil-
 lorum; *c* utque & illi non cogantur iura-
 re, *d* ut sit pueritia perfecta 17. annorum
 in iusto procuratore *e* neue quis ad sacros
 ordines ante plenam 18. annorum pro-
 moueatur. *f* considerantur & diuersæ æ-
 tates in diuersis sacris ordinibus & in be-
 neficiis. *g*

SCHOLIA.

a cap. de desponsatione impuber. apud Gre-

- gor. *Et in cap. iuuenis, cap. sponsam, de*
sponsalib.
 b *l. infans, 12. ad legem Cornel. de sic. lib.*
48. P. tit. 8. l. pen. in fine de fidecommissar.
libert.
 c *tit. de delict. pueror. lib. 5. tit. 33. l. aufsa-*
cta, 16. §. persona, de pœnis. P. lib. 48. P. tit.
19. l. 7. C. eod. tit. l. 1. §. impubes, & l. exci-
piuntur, ad Senatusconf. Syllania. pueri
infra 14. annum, cano. pueri, 120. & ibi
gloss. 1. q. 1. c. indecorum, de etate & qual.
 d *can. pueri causa 22. q. 5.*
 e *c. qui generalis, in fine, de procur. in Sex. l.*
1. §. initium, de postula. in P.
 f *d. c. pueri, 120. 1. q. 1. Clem. generalem, de*
etat. & qualita.
 g *toto c. cum in cunctis, de electio. nos in be-*
neficiis & in superiori libro d. de bene-
ficus agimus ti. 27. c. 17. & in praludii
optimi iurisiuriam explicauimus.

DE DIVISIONE PER-
SONARVM, EX STATV NA-
tuitatis & ciuilibus adiectionis,

TIT. III.

- a* *Huc referri possunt tituli. Qui filii sunt legitimi*
lib. 4. decretal. tit. 17. de naturalib. liberis &
matribus eorum, & ex quibus causis iusti effici-
untur lib. 5. C. tit. 27. quibus modis naturales ef-
ficiantur sui, & de eorum ex testamento sine ab-
intest. successione Nouella 89. Quib. modis natu-
rales efficiantur legitimi & supra illos modos 74.
Nouella de filiis ante instrumenta dotalia natis,
nouella 19. de cognatione legali, li. 4. decr. tit. 12.
de adoptionibus. lib. 1. institutio. Iusti. tit. 11. & 1.
P. tit. 7. & lib. 8. C. tit. 48. De patria potestate
in institut. Iustinia. lib. 1. tit. 9. & tit. 8. C. lib. 47.
de cognatione spiritali lib. 4. decretalium tit. 11.
& lib. 4. Sexti. tit. 3.

CAPVT I.

Eneratio quidem omnibus naturalis
 & vna est, ut masculi & feminae con-
 iunctio: at inter homines, non omnis con-
 iunctio permittitur, sed tantum quæ est ma-
 trimonii: *a* quæ cum ratione conueniente
 naturæ humanæ, legitima dicitur. *b* aliæ
 illegitimæ